

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce: **N. D. T.**, zastoupeného Mgr. Markem Sedlákem, advokátem se sídlem Brno, Příkop 8, proti žalovanému: **Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie**, se sídlem Praha 3, Olšanská 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 4. 2009, č. j. CPR-17645-1/ČJ-2008-9CPR-C249, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 7. 2009, č. j. 6 Ca 136/2009 - 22,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora označeného usnesení Městského soudu v Praze, kterým bylo zastaveno řízení o jeho žalobě proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného. Tímto rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání stěžovatele proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně ve věci zrušení platnosti víza k pobytu nad 90 dnů podle § 37 odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Městský soud řízení o žalobě zastavil podle § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), a § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, s odůvodněním, že stěžovateli vznikla podáním žaloby poplatková povinnost [§ 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb.], která nebyla splněna ani dodatečně ve lhůtě soudem stanovené.

Stěžovatel kasační stížnost opírá o důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Nezákonnost napadeného rozhodnutí spatřuje v první řadě ve skutečnosti, že usnesení městského soudu ze dne 22. 6. 2009, č. j. 6 Ca 136/2009 – 19, jímž byl vyzván k dodatečnému splnění poplatkové povinnosti, bylo doručeno pouze jeho právnímu zástupci. Zaplacení soudního poplatku je však osobní povinností žalobce a výzva soudu mu tak měla být doručena do vlastních rukou. K tomu stěžovatel odkazuje na nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2002, sp. zn. II. ÚS 118/02. Dále uvádí, že z veřejnoprávní povahy poplatkové povinnosti plyne její nepřevoditelnost, přičemž tuto skutečnost nelze měnit soukromoprávním smluvním ujednáním mezi žalobcem a jeho právním zástupcem. Podle názoru stěžovatele: *„zákon na žádném místě takovouto substituovatelnost veřejnoprávní povinnosti nenormuje, a ani dokonce nepředpokládá“*.

Stěžovatel rovněž namítá nepřiměřenost soudem stanovené třídní lhůty. V daném případě taková lhůta není dostatečná ani pro kontaktování klienta advokátem ohledně nutnosti soudní poplatek uhradit. V souvislosti s nepřiměřeností uvedené lhůty stěžovatel odkazuje na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2005, č. j. Na 225/2005 – 110, podle kterého je v případě zaplacení poplatku v řízení o kasační stížnosti za dostatečnou považována lhůta v délce jednoho až dvou týdnů. Dále též odkazuje na závěr vyslovený Ústavním soudem v nálezu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07, že třídní lhůtu pro dodatečné splnění poplatkové povinnosti zásadně nelze považovat za dostatečnou. Stěžovatel též odmítá, že by nepřiměřenost lhůty mohla být relativizována možností dodatečného zaplacení poplatku v době od uplynutí dané lhůty do doručení rozhodnutí o zastavení řízení. Tento závěr vyvozuje z již citovaného usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2005, č. j. Na 225/2005 – 110, v němž soud jako vhodnou uvádí lhůtu v délce dvou až tří týdnů a současně připouští splnění poplatkové povinnosti i po uplynutí této lhůty. Na možnost uhradit poplatek v uvedeném mezidobí navíc účastník řízení nemůže spoléhat, neboť toto mezidobí není kryto principem právní jistoty a praxe jednotlivých soudů může být odlišná.

Na základě shora uvedených důvodů stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 7. 2009, č. j. 6 Ca 136/2009 – 22, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti. Kasační stížnost je dle § 102 s. ř. s. zásadně přípustná, s výjimkou případů taxativně vypočtených v § 104 s. ř. s, pokud splňuje zákonné náležitosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.), je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatel je řádně zastoupen (§ 105 s. ř. s.). V projednávané věci jsou zákonné náležitosti i procesní podmínky splněny a kasační stížnost je tedy přípustná.

Ze spisu Městského soudu v Praze bylo zjištěno, že stěžovatel podal u tohoto soudu žalobu proti výše označenému rozhodnutí žalovaného dne 15. 5. 2009. Jelikož soudní poplatek nebyl zaplacen současně s podáním žaloby, soud stěžovatele usnesením ze dne 22. 6. 2009 vyzval k jeho zaplacení ve lhůtě tří dnů od doručení výzvy. Současně stěžovatele poučil o tom, že nebude-li poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, bude řízení zastaveno. Uvedené usnesení bylo dne 24. 6. 2009 doručeno právnímu zástupci stěžovatele. Protože však soudní poplatek nebyl ve stanovené lhůtě a ani později zaplacen, Městský

soud v Praze usnesením ze dne 20. 7. 2009 řízení zastavil. Usnesení o zastavení řízení nabylo právní moci doručením právnímu zástupci stěžovatele dne 23. 7. 2009. Proti tomuto usnesení podal stěžovatel kasační stížnost.

První námitku stěžovatel opírá zejména o shora citovaný nálezn Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2002, sp. zn. II. ÚS 118/02, <http://nalus.usoud.cz>, ve kterém Ústavní soud uvedl, že *„pokud žalobce ani věc sama nejsou od soudního poplatku osvobozeni, je zřejmé, že zaplacení soudního poplatku je úkonem, který má povinnost vykonat žalobce osobně. Jak vyplývá z § 49 odst. 1 věty druhé o. s. ř., má-li účastník řízení něco vykonat, doručuje se písemnost nejen jeho zástupci, ale i účastníku, což lze vyložit pouze tak, že výše uvedená povinnost se vztahuje i na výzvu k zaplacení soudního poplatku. Výzvu bylo tedy nutno doručit nejen právnímu zástupci stěžovatele, ale i účastníku samému.“*

Nejvyšší správní soud považuje za nutné zdůraznit, že jakkoliv byl tento závěr následován v dalších nálezech Ústavního soudu a posléze též převzat Nejvyšším správním soudem samotným (srovnej rozsudek ze dne 27. 1. 2005 č. j. 1 As 25/2004 - 54, in www.nssoud.cz), v současné době je již překonán. Nejvyšší správní soud se otázkou doručení výzvy k zaplacení soudního poplatku podrobně zabýval v rozsudku rozšířeného senátu ze dne 22. 7. 2005, č. j. 3 As 55/2004 - 52, www.nssoud.cz, v němž poukázal zejména na to, že Ústavní soud zaujal uvedený právní názor na základě posouzení předmětné právní otázky v kontextu právní úpravy účinné do 31. 12. 2002. Podle Nejvyššího správního soudu: *„nosným důvodem těchto rozhodnutí však nebyl názor Ústavního soudu, že zaplacení soudního poplatku je natolik nezastupitelným úkonem, že by tento úkon mohl vykonat ve smyslu § 49 odst. 1 o. s. ř. jen účastník osobně, ale že proti rozhodnutí o zastavení řízení které je důsledkem nezaplacení soudního poplatku, nebylo možné v rámci tehdejší úpravy správního soudnictví podat žádný opravný prostředek a že rozdílnost právní úpravy civilního a správního soudnictví tak měla dopad do základních práv účastníků řízení.“* Nejvyšší správní soud tak v jím posuzované věci považoval za nezbytné zohlednit změny v právní úpravě, k nimž došlo s účinností k 1. 1. 2003. Podle novelizovaného § 9 odst. 7 zákona č. 549/1991 Sb. soud, který vydal usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, toto usnesení zruší, je-li poplatek zaplacen ve věcech správního soudnictví dříve, než usnesení nabylo právní moci, a v ostatních věcech nejpozději do konce lhůty k odvolání proti tomuto usnesení. Z uvedeného ustanovení plyne, že i ve správním soudnictví je možné zaplatit soudní poplatek dodatečně, a proto již není dán důvod, jenž Ústavní soud vedl k zaujetí stěžovatelem citovaného stanoviska.

Pokud jde o samotnou povahu poplatkové povinnosti, Nejvyšší správní soud k tomu v témže rozhodnutí uvedl, že: *„placení soudního poplatku není úkonem, který by musel vykonat účastník osobně, nýbrž že se jedná o úkon, který může vykonat jeho zástupce. Z žádného ustanovení zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, neplyne povinnost poplatníka osobně zaplatit soudní poplatek. Jde proto o zastupitelné jednání a nedostatek osobního prvku jednajícího nezpůsobuje neplatnost či neúčinnost tohoto jednání“.* Z toho důvodu je tedy dostatečné, je-li výzva k zaplacení soudního poplatku doručena pouze právnímu zástupci účastníka. K tomuto závěru se ostatně posléze přiklonil i Ústavní soud, když ve věci ústavní stížnosti směřující proti uvedenému rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu v nálezu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07, in <http://nalus.usoud.cz>, konstatoval, že postup soudu, který výzvu k zaplacení soudního poplatku zaslal pouze stěžovateli advokátovi a nikoliv i jemu samotnému, odpovídal

pravidlům doručování, jak byla nastavena v § 42 s. ř. s. ve spojení s § 49 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, a dále uvedl, že: „*pokud tedy soudy ctily procesní pravidla obsažená v příslušných řádech, zásah do ústavou chráněných práv stěžovatele z jejich rozhodnutí dovodit nelze.*“

Ve prospěch uvedeného závěru lze odkázat i na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 10. 2008, č. j. 7 Afs 91/2008 – 48, in www.nssoud.cz, ve kterém bylo řečeno, že: *výzvu k zaplacení soudního poplatku (§ 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích) je krajský soud povinen adresovat přímo žalobci, pokud z doložené plné moci vyplývá, že advokát je zmocněn toliko k podání správní žaloby, a nikoliv již k zastupování v řízení o ní.* V nyní projednávané věci však bylo ze spisu krajského soudu zjištěno, že advokát na základě plné moci vystupoval v řízení před Městským soudem v Praze coby právní zástupce stěžovatele a byl oprávněn ke všem úkonům v rámci tohoto řízení, přičemž z citovaného rozhodnutí lze *a contrario* dovodit, že v takovém případě postačí, je-li výzva k dodatečnému zaplacení soudního poplatku doručena právnímu zástupci.

Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že se plně ztotožňuje s názorem stěžovatele o nepřevoditelnosti veřejnoprávní poplatkové povinnosti, a to v tom smyslu, že není možné soukromoprávním smluvním ujednáním převést na třetí osobu uvedenou povinnost jako takovou. Z výše uvedeného je však zřejmé, že v projednávané věci není posuzována otázka převoditelnosti uvedené povinnosti, nýbrž otázka zastupitelnosti při jejím plnění. V otázce zastupitelnosti pak Nejvyšší správní soud setrvává na právním názoru vysloveném ve shora citovaném rozsudku rozšířeného senátu.

Nejvyšší správní soud tedy shledává stížní námitku ohledně nesprávného způsobu doručení výzvy k zaplacení soudního poplatku nedůvodnou.

Pokud jde o námitku týkající se délky soudem stanovené lhůty k zaplacení soudního poplatku, stěžovatel na základě shora uvedených rozhodnutí – usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2005, č. j. Na 225/2005 – 110, in www.nssoud.cz, a nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07, <http://nalus.usoud.cz>, dochází k obecnému závěru o nepřiměřenosti lhůty v délce tří dnů pro dodatečné splnění poplatkové povinnosti.

Nejvyšší správní soud se ani s tímto závěrem stěžovatele neztotožňuje. Je na místě připomenout, že pro případ, kdy soudní poplatek nebyl uhrazen současně s podáním návrhu na zahájení řízení, není délka lhůty pro jeho dodatečné zaplacení stanovena přímo zákonem. V takové situaci je naopak na úvaze soudu, jakou lhůtu účastníku řízení určí (§ 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb.) Smyslem zvoleného legislativního řešení je nepochybně umožnit soudu stanovení lhůty se zřetelem k okolnostem konkrétního případu. Z toho důvodu není ani na základě judikatury možné předem obecně určit, jaká lhůta bude přiměřená. Přiměřenost lhůty naopak musí být soudem v každém individuálním případě posuzována kontextuálně, zejména s ohledem na reálnou možnost povinného účastníka řízení soudní poplatek zaplatit. Tento závěr ostatně vyplývá i z rozhodnutí, která stěžovatel cituje na podporu svého právního názoru. Tak ve výše uvedeném usnesení ze dne 8. 9. 2005, č. j. Na 225/2005 – 110, Nejvyšší správní soud uvedl, že: „*z povahy věci vyplývá, že lhůta k zaplacení soudního poplatku musí být přiměřená jeho výši a poměrům*

účastníka.“ Mnohem podrobněji se pak k uvedené otázce vyjádřil Ústavní soud v citovaném nálezu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07, kdy v případě skutkově téměř totožném s nynější věcí konstatoval, že: „v posuzované věci byla stěžovateli poskytnuta pouze třídní lhůta k dodatečnému splnění poplatkové povinnosti, kterou zásadně za dostatečnou považovat nelze. Ze spisového materiálu Městského soudu v Praze ale vyplývá, že zatímco předmětnou výzvu stěžovatel, resp. jím zmocněný advokát, převzal dne 22. 9. 2004 a lhůta formálně uplynula 25. 9. 2004, usnesení o zastavení řízení vydal Městský soud v Praze dne 14. 10. 2004 a zástupci stěžovatele bylo doručeno až dne 19. 10. 2004. Třídní lhůta se tak v posuzovaném případě fakticky prodloužila bezmála o měsíc“. Na základě toho Ústavní soud uzavřel: „Proto také Ústavní soud v tomto konkrétním případě nemohl relativní krátkost lhůty do výroku nálezu promítnout.“ V projednávané věci zdejší soud dospěl k totožnému závěru, neboť obdobně jako v případě posuzovaném Ústavním soudem měl stěžovatel nad rámec soudem stanovené třídní lhůty bezmála měsíc na splnění své povinnosti, přičemž ze spisu Městského soudu v Praze není patrné, že by stěžovatel zmínil jakékoliv objektivní okolnosti, které by mu bránily v zaplacení soudního poplatku, jehož výše ostatně není nikterak dramatická.

Nejvyšší správní soud dále podotýká, že ani stanovení delší lhůty, např. jednoho až dvou týdnů ve smyslu stěžovatelem odkazovaného usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2005, č. j. Na 225/2005 – 110, by nepochybně nijak nepřispělo k řádnému zaplacení soudního poplatku, pokud stěžovatel nebyl schopen tento poplatek zaplatit ani během faktické lhůty v délce téměř jednoho měsíce.

Stěžovateli nelze přisvědčit ani tehdy, pokud poukazuje na nejistotu účastníka řízení ohledně délky doby mezi uplynutím lhůty k zaplacení soudního poplatku a dnem doručení usnesení o zastavení řízení. Poplatková povinnost vzniká žalobci současně s podáním žaloby. Tato povinnost vyplývá přímo ze zákona (§ 4 odst. 1 ve spojení s § 7 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb.) a žalobci tak musela být známa. Pokud zákon připouští i dodatečné zaplacení soudního poplatku po výzvě soudu, nic to nemění na skutečnosti, že byl žalobce povinen uhradit předmětný poplatek již při podání návrhu a tuto svou zákonnou povinnost nesplnil. Usnesením - výzvou k zaplacení soud žalobci žádnou povinnost nestanoví, pouze je mu touto cestou „připomínána“ jeho již existující a dosud nesplněná povinnost vyplývající ze zákona. Právní jistota žalobce tak spočívá především ve vědomí této zákonné povinnosti a je dále posílena jednak tím, že v případě opomenutí bude žalobce soudem vyzván k dodatečnému uhrazení soudního poplatku, ale také možností zaplatit poplatek i po uplynutí stanovené lhůty, nejpozději v den doručení usnesení o zastavení řízení. V takové situaci lze předpokládat, že má-li žalobce skutečně zájem na pokračování soudního řízení ve své věci, vyvine potřebné úsilí k tomu, aby své povinnosti, byť třeba opožděně, dostál. V posuzované věci se tak zjevně nestalo.

Pokud stěžovatel namítá, že v projednávané věci nebyla soudem stanovená lhůta dostatečná ani k tomu, aby se advokát spojil s klientem v souvislosti s nutností uhradit předmětný poplatek, Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že s ohledem na povahu a obsah smluvního vztahu mezi zástupcem a zastoupeným, není takový postup nezbytný. Právnímu zástupci žalobce nepochybně nic nebrání v tom, aby sám zaplatil soudní poplatek a posléze se s klientem vyrovnal. Logickou součástí převzetí právního zastoupení před soudem nepochybně je i poučení klienta o soudních poplatcích a zajištění platby

poplatku jako základního předpokladu projednání jeho věci soudem. Takový postup dle názoru zdejšího soudu naopak plně odpovídá smyslu a účelu institutu právního zastoupení.

Na základě všech shora uvedených důvodů shledal Nejvyšší správní soud kasační stížnost nedůvodnou a rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozsudku.

O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatel ve věci úspěšný nebyl a žalovanému náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. října 2009

JUDr. Miluše Došková,
předsedkyně senátu